צד: מי שהיה נשוי פרק עשירי כתובות

עין משפט נר מצוה

כב א מיי׳ פ״ה מהל׳ זכיה הל׳ ו׳ ז׳ הל״ח מהל׳ גירושין הל׳ טו׳ וסי״ד הל׳ י״ח סמג עשין נ׳ וסה טוש״ע מ״מ סימן רמ סעיף ד׳ וסימן נח סעי׳ ז׳ וטוש״ע אה״ע סי׳ קל סעיף ו׳ וסי׳ קנ״ג סעיף ג׳: ל ב מיי״ט מ״מ סי׳ רמ סעי׳ ג׳ נהג״ס:

לא ג מיי׳ פ״כ מהל׳ מלוה ולוה הל׳ ה סמג עשין נד טוש״ע מ״מ סי׳ מג סעיף כג:

תוספות רי״ד

ואסיקנא רב דאמר כר״מ דאמר ע״מ כרתי אפילו בתב ומסר לשמעון שניהם קנו ביחד דכיון דעדי חתימה כרתי דאמרי׳ עדיו בחתומיו דשכר לו כ״ז שמגיע השטר לידו קונה מעת החתימה ואע״פ שאחר למוסרו דאמר׳ בשנים אוחזין דאמ׳ כתב לללות בניסן ולא לזה עד תשרי נשתעבדו לו נכסיו מניסן שכיון שהגיע השטר לידו למסרו קונה משעת חתימתו וה״נ כיון ששניהם נחתמו ביום א׳ שניהם קנו ביחד והלכך ליכא למיעבד בהו שיד למי מסר תחלה שכך קונה האחרון כמו הראשון וכיון ששניהם קונים ביחד חולקין ושמואל סבר כר״א דאמר ע״מ כרתי והעיקר המסירה היא ולא החתימ׳ ואילו יודענו למי מסר השטר תחלה אותו היה לו[6] האחרון אינו אלא כמפליגנו בדברים ועכשיו שאינו ידוע אומדים ב״ד בדעתם למי היתה דעתו קרובה עמו יותר לאותו מסר תחלה וקי״ל רב ושמואל הל׳ כשמואל בדיני כ״ש רס״ל כר״א דבמסכת (גיטין פו ע״ב) איספקא הל׳ כוותי׳ הלכך כל שטר דעלמא בין שטרי מכר בין שטרי מתנה בין שטרי הלואה שיצאו על שדה א׳ בין שיש בהן קנין וכין שאין בהן קנין עבדינן שודא: אימיה דרמי בר חמא בצפרא כתבתינהו לנכסה לרמב״ח לאורתא כתבתינהו לרעב״ח אתא רמב״ח לקמי׳ דר״ש אוקמי׳ אנכסי׳ אתא ר״ע לקמי׳ דר״נ אוקמי׳ אנכסי׳ אתא ר״ש לקמי׳ דר״נ א״ל מ״ט עביד מר הכי א״ל דקדים א״ל אנו בירושלים יתבינן דכותבים שעות אלא מר מ״ט עביד הכי א״ל ש״ד א״ל אנא נמי ש״ד א״ל חדא דאנא דיינא ומר לאו דיינא ותו מעיקרא לאו בתורת הכי אתית לי׳ בי׳ העדים היו מעידים שזה השטר נכתב בבוקר וזה נכתב סמוך לערב אבל לא הי׳ יודעים למי נמסר תחלה ומתנות בריא היתה ובלא קנין שאילו היתה מתנת ש״מ הי׳ זוכה האחרון דדאמרי׳ בפרק מי שמת ולא הי׳ צריך ר״נ לש״ד אלא היה אומר לר״ש אדרבה מאן דאקדים הפסיד א״ו מתנות בריא היתה ובלא קנין שאילו היתה בקנין הקודם זכה ואע״פ שלא הגיע השטר לידו ר״נ ולא היה יכול ר״נ לעשות שודא א״ו בלא קנין היתה והי׳ צריכים לקנות בקבלת השטר ומשום דקדים רמב״ח סבר ר״ש למימר מסתברא כי היכי דקדים בכתיבת השטר ה״נ קדים בחתימה וא״ל ר״נ אנו בירושלים יתבינן דכותבים שעות פי׳ כך הם להן השעות כמו שיש לנו הימים ואילו נכתב השע״ת האחד היום וא׳ למחר אע״פ שלא ידענו למי נמסר תחלה (דלא מסתפקין הכי) היינו אומרים מסתמא זה שזמנו קודם לו נמסר תחלה דלא מסתפקין הכי אלא כשיוציאו ביום א׳ אבל בזא״ז הקודם בזמנו הוא זוכה ולא אמרינן שמא לשני נמסר תחלה וה״נ בירושלים דכותבין שעות כל הקודם בכתיבתו אפי׳ שעה

מסורת הש״ס

[6] נעתיק ע׳: וס״ג], ב) נעתין פו׳ ג) נעתין יד׳ ד) [כ״כ קנא, ופי׳ תוס׳ כאן], ה) [נעתין פו׳:], ו) [מתב לאחר ומסר לאחר. מתב לאחר הכתוב לא כו׳ כ״ל], ז) פי׳ בנכנ. רש״ל, ח) [וכ״כ בעניין ערך עד ה ע״ש].

מוסף רש״י

עדי מסירה כרתי. ואין צריך לחתום בגנו, וכי כתב קנא וכתב, אתמיהא הגט מתיר ולא אתמיהא ידי עדים (גיטין ס׳ וב׳ע״ז שם בב׳): דעדי מסירה נוטמין לכריתות גנו ומצלת נמו כפר בכתיבה בלא עדים אלא שיהא מוסרו לאשתו להתגרש בפני עדים, הלא כתיב וכתב לה, בתמיה לאחר בלא אתמיה מיירי, ומיהו עדים בעינן שילוחו שמתבלבה (ושב״ם ב״ב קע״ב). הלכה כר׳ אלעזר בגיטין. דעדי מסירה כרתי ואפילו פסולא דרבנן ליכא, אבל לא בשטרות, דכתיב כתן וכתוב בספר וחתום בירמיה (לב) בספר המקנה (גיטין פו׳). אף בשטרות. דהתם עלה טיהב קמ״ל מפני תיקון העולם (שם). וכאן אמרי׳, בנכנ, מה שירצה השליח יעשה. לפי מה שלא נדעתו של משלח אם היתה עינו יפה בתמנה זו ותוכב את המקבל ואת בניו (גיטין יד׳).

תוספות רי״ד (המשך)

א׳ מסתמא הוא קדמו בכסיתתו כדתנן כל הקודם את חברתה אפי׳ שעה א׳ זכתה אבל לדידן דלא קפדינן אשעות אע״פ שזה קדם את חבירו בשעות אין הקדמה זו מועלת לו לומר מסתמא זה קדם לפסירה אלא שניהן שוין ודנין ביניהם ש״ד שמא הוא חביב בעיניהם יותר ולאותו מסר תחלה והוא זוכה בנכסים א״ל אנא נמי ש״ד ותהוי דידי נמי ש״ד וכיון שפסקתי הדין שוב אין לך כח להוציא מידו שהרי יצא מ״ד זכאי בש״ד א״ל חדא דאנא דיינא וכו׳ פי׳ שר״נ היה ממונה ע״פ ריש גלותא אבל ר״ש לא וש״מ דלאו כל דיינא עביד ש״ד אך אם הוא מומחה דנקיט רשותא ותו מעיקרא וכו׳ פי׳ שלא אמרת שלך משום שודא אלא משום דקדים בחתימה כר״מ וכזה טעית דהא לאו בירושלים יתבינן: וזה המעשה אינו דומה לאותו מעשה דגרסי׳ בפ׳ מ״ש אימי׳ דרמב״ח (באורתא) כתבתינהו לנכסיה לרמב״ח ובצפרא כתבתינהו למ״ע ב״ח ושכיבא אזיל רמב״ח לקמי׳ דר״ש אוקמי׳ בנכסי אזל ר״ע ב״ח לקמיה דר״נ אוקמי׳ בנכסי אזל ר״ש לקמיה דר״נ א״ל מ״ט אוקמיה מר לר״ע בנכסי אי משום דהדרה הא שכיבא א״ל הבי א״ש כל שאילו עמד חוזר תוך בפתנתו אימור דאמר שמואל לעצמו לאחר מי

ושמואל דאמר כרבי אלעזר דאמר. [6]אע״פ שאין עליו עדים אלא שנתנו בפני עדים גובה מנכסים משועבדים שאין העדים מוחתמין על הגט אלא מפני תיקון העולם שמא ימותו עדי מסירה או יצלו למדינת הים אלמא עדי מסירה עיקר. והכא יש לומר שמא האחד היה מביב עליו יותר וקדם ומסרו לו ואת השני הטעה וכי לא ידעינן ניחא שודא דדייני לפי מה שהם רואים מי מהם היה רגיל אצלו יותר דשודא עדיפא מחלוקה: **דכולי עלמא כר׳ אלעזר.** דקיימא לן כוותיה בגטין ואיכא למימר שודא ואיכא למימר חלוקה ובהא פליגי: **חולקין.** אלמא חלוקה עדיפא: **ר״מ היא.** ואיכא למימר שודא בחתימתו: [1]**כסב לאחד.** הטטר ולא מסר לו עד שכתב שטר שני לאחר עליה ומסר לו: **ואי ר״מ כו׳.** אלא לאו רבי אלעזר ואיכא למימר שודא ואיכא למימר חלוקה וקתני חולקין. אלמא חלוקה עדיפא: **אלא היא.** איכא למ״ד שודא עדיף ואיכא למ״ד חלוקה עדיפא: **ומכ״ל כו׳.** בשלהי פ״ק דגטין הולך מנה לפלוני והלך וביקשו ולא מצאו שמא יחזרו למשלח מת המשלח יחזרו ליורשים כו׳ עד ומכ״ל יחלוקו יורשי משלח ויורשי מי שנשתלחו לו [2]וכלן אמרו מה שילה אלים יעשה דהייני אליח יעשה אלמא שודא עדיפא: **אמיה דרמי בר חמא כו׳.** ולא נודע למי מסרה תחלה שטר מתנה: **אטו בירושלים יתבינן כו׳.** וכיון דלא הקפידו בני מקום לכתוב שעות גילו מנהגם שאין הולכים אחר הקודם לבו ביום ושניהם שוים: **אלא מר מאי טעמא עבד הכי.** ולא אמר יחלוקו: **שודא דדייני.** כרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי. ולי נראה שזה היה חביב לה יותר וקדמה ומסרה לו תחלה: **א״ל אנא נמי.** מיהוי דידי שודא דדייני וכיון שפסקתי אני הדין שוב אין לך כח להוציא מידו שהרי יצא מ״ד זכאי בשודא דדייני: **אנא דיינא.** על פי ראש גלותא והיאיבה: **לאו כתורת הכי אתית לה.** לא אמרת טעם שלך משום שודא דדייני ומשום דקדים בחתימה כרבי מאיר וכזו טעית דהא לאו בירושלים יתבינן: **הגהו תרי שטרי.** של מכר שילאו על שדה אחת: טרפא

ושמואל דאמר כרבי אלעזר [6]דאמר אעדי מסירה כרתי לא דכולי עלמא כרבי אלעזר והכא בהא קמיפלגי רב סבר חלוקה עדיפא ושמואל סבר שודא דדייני עדיפא ומי מצית מוקמת ליה לרב כר׳ אלעזר [3]והאמר רב יהודה אמר רב הלכה כרבי אלעזר בגיטין כי אמריתה קמיה דשמואל אמר אף בשטרות מכלל דרב סבר בשטרות לא אלא מחוורתא רב כר״מ ושמואל כרבי אלעזר מיתיבי שני שטרות היוצאים ביום אחד חולקין תיובתא דשמואל אמר לך שמואל הא מני ר״מ היא ואנא דאמרי כר׳ אלעזר אי ר״מ אימא סיפא כתב לאחד ומסר לאחר זה שמסר לו קנה ואי רבי מאיר אמאי קנה האמר עדי חתימה כרתי תנאי היא דתניא [3]וחכמים אומרים יחלוקו וכאן אמרו מה שירצה השליש יעשה [3]אמיה דרמי בר חמא כתבתינהו לנכסה לרמי בר חמא בצפרא לאורתא כתבתינהו למר עוקבא בר חמא אתא רמי בר חמא לקמיה דרב ששת אוקמיה בנכסא אתא מר עוקבא לקמיה דרב נחמן אוקמיה בנכסא אתא רב ששת לקמיה דרב נחמן א״ל מ״ט עבד מר הכי א״ל ומ״ט עבד מר הכי א״ל דקדים א״ל אטו בירושלים יתבינן דכתבינן שעות אלא מר מאי טעמא עבד הכי א״ל שודא דדייני א״ל אנא נמי שודא דדייני א״ל חדא [2]דאנא דיינא ומר לאו דיינא ועוד מעיקרא לאו בתורת הכי אתית לה [2]הגהו תרי שטרי דאתו לקמיה דרב יוסף חד הוה כתוב בחמשא בניסן וחד הוה כתוב ביה בניסן סתמא אוקמיה רב יוסף לההוא דחמשא בניסן בנכסים אמר ליה אידך ואנא אפסיד אמר ליה את ידך על התחתונה אימא כר כ״ט בניסן את א״ל ונכתוב לי מר

טרפא

מסירה מסירה אחר שעות חתימה ה״נ תלינן המסירה בשעת חתימה ואפי׳ אם תימצי לומר לגמלם אי אפשר ואחד מהם נתתם קודם לחברו איהו מיהו סבר דשניהם נתחמו בכת אחת ואין דעתו כלל כשמוסר להם אפי׳ בזה אחר זה שיקנה אחד יותר מחברו אלא דעתו שיקנה זה כמו זה והוי כאילו מסר שניהם בכת אחת ואין מועיל הקדמת החתימה כלום ואי נמי העדים שיש בשני שטרות אימא נמשה שעשוקין באותו ענין חתמו דקנין יכול לחזור בו אי לקיים שניהם הלכך אמר רב חולקין ושמואל דאמר כרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי וכיון שיולא השטר מיד המוכר ליד הלוקח מהר הוא שלא למסור בכת אחת אלא זה שלא בפני זה בהמסירה ביד המוכר דכותבין שטר למוכר אע״פ שאין לוקח עמו אבל בחתימה לר׳ אלעזר לאו עיקר הוא ולא תלינן ביה הלכך אמר שמואל שודא דדייני שיש כח ביד הדיינים מוכרחים ליתן לכל מי שירצו דהואיל וא״א לפי הענין להיות בכת אחת אימור אימרתי לאותו שזכה וכן (לעיל דף פה:) גבי שני עוביה שניהם ת״ח דאיכא שודא וכן גבי ההיא דכתן אמרו בשילהי פ״ק דגיטין (דף יד: ופס) דמייתי הכא וכן בי יוחסין (קדושין עד. ופס) גבי נאמן הדיין וכן בהמוכר את הבית (ב״מ סב:) גבי רבבא דתקלי וכן בשבועת העדות בריבה (שבועות ל:) וגבי אמר רב נחמן בחזקת הבתים (ב״ב לה. ופס) מדמיון דינא דאלים גבר לשודא דדייני ומשיגין דמאן דאלים גבר איכא למיקם עלה דמילתא שודא דדייני ליכא למיקם עלה דמילתא ולא מסוס אומדנא דעתא אבל במקום שיכולין לזכות שניהם בכת אחת מ״מ ב׳ בעלי חובין ביום אחד או שני כתובות ביום אחד כולי עלמא מודו דיחלוקו דמשו רבנן להפסד בעלי חובין מסוס נעילת דלת ולכתובת אשה מסוס מיגא אבל בלקוחות מ״מ בתתנה עבוד שודא היכא דאיכא למימר דמר קדים והאחר שקר עד כאן לשון ר״ת: [וע״ש בתוס׳ לעיל פה: ד״ה שודא]: **כתב לאחד ומסר לאחר** לזה שמסר לו קנה. אע״פ שקדמה הכתיבה למסירה ה״נ ס״ל לשמואל דהא אית ליה שודא והייט אליבא דרבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי ותימה הא משמע בפ״ק דב״מ (דף יג. ופס) דשמואל ס״ל כתבי דאמר עדיו בחתומיו זכין לו דדמיק התם שמואל דאמר לא חיישינן לפרעון ולקנוניא מתני׳ דקתני מלא שטרי חוב בזמן שיש בהן אחריות נכסים לא יחזיר אי ס״ל כתבי אמאי לא יחזיר ומסיק שמואל מוקי לה בשאין חייב מודה ופרע אין בהם אחריות נכסים אמאי יחזיר ומסיק אמר שמואל אומר היה ר״מ שטר שאין בו אחריות נכסים אינו גובה כו׳ מדלחיק שמואל אומר הך סברא דר״מ ס״מ כתבי ס״ל דלרב אפי׳ בה הקנאה ואליבא דתבי משמע כתב לאחד ומסר לאחר אח שכתב לו קנה דאמתני׳ דקתני כותבין שטר לזה אע״פ שאין מלוה אינו פריע לה דמיקם דלמא כתב לזות בניסן ולא זה עד תשרי ואתי למיטרף לקוחות שלא כדין דמניסן ועד תשרי ומשני אמר אביי עדיו בחתומיו זכין לו אלמא אע״ג דמסר ללקוחות קודם למלוה לזה שמסר לו לא קנה ובסוף הפרק (שם כ. ופס) משני אביי בכהאי גוונא גבי מלא שובר בזמן שהאשה מודה יחזיר לבעל דלא חיישינן דלמא כתבה בניסן ולא נתנה עד תשרי כו׳ וא״כ קשיא שמואל דשמואל ובלא שמואל איכא לאקשויי מתבי גופיה דמשמע בפרק זה בורר (פסחים דף מח: ופס) דס״ל כרבי אלעזר דמסקינן התם אההיא דמתנתא דהוו אתיבי עלה תרי גיסי כו׳ א״ל רב יוסף זל קייה בעדי מסירה ומסיק א״ל אביי והא מודה רבי אלעזר במזויף ממוכו שהוא פסול משמע דאי לא הוה מזויף ממוכו היה מכשר כרבי אלעזר וזהו דומק לומר דאביי לדבריו דרב יוסף קאמר ולא לא ס״ל ובלאו אביי גופיה הוה קשה שם הא דפסיק ר״מ הלכה כאביי מדמהדר הש״ס לאוקומתא מילתיה דשמואל כוותיה ועוד דאביי בתרלה הוה וקיי״ל כר׳ אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי ואמרינן כתב לאחד ומסר לאחר אח שמסר לו קנה ומיהו רבי דכי אמרינן עדיו בחתומיו זכין לו ה״מ בשני ימים שביכר מתון המטטר שקדם זכותו של זה לזכותו של זה אבל הכא מיירי שנכתבו ביום אחד הלכך אע״פ שנכתב זה קודם הקודם בסמיכה זכה דלא אמרינן עדיו בחתומיו זכין לו הואיל ואין ביכר שקדם זכותו מתון המטר וקשיא לי גבי מלא שובר בזמן שהאשה מודה יחזיר לבעל דפריך ניחוש דלמא כתבה ליתן בניסן ולא נתנה עד תשרי ואלא שבינתה בעובת הנאה ומפיק ליה לשובר דכתוב בניסן ואתי למיטרף לקוחות שלא כדין מאי קא משני אביי בחתומיו זכין לו אלמא ניחוש באותו יום שנכתב השובר מכרה כתובתה קודם מסירת השובר דלא אמרינן התם עדיו בחתומיו זכין לו הואיל ואין ביכר מתון השובר שנכתב קודם המסירה ואמר לי רבי דכולי האי לא חיישינן דבאותו יום עצמו מכרה כתובתה: **אמיה** דרמי בר חמא כו׳. אין זה ההוא עובדא דמי שמת (ב״ב קנא.). פי׳ ר״ח [3]דקבלה בידיהו דשודא דדייני דוקא במקרקעי ודוקא דיין מומחה כרב נחמן בדורו דהא רב ששת גברא רבה הוה ואמר ליה רב נחמן אינך דיין לעשות שודא דדייני ולי נראה שודא נמי במטלטלי דגבי אליח שליח מייתי לה בפרק קמא דגטין (דף יד:): [וע״ע תוס׳ ב״ב לה. ד״ה שודא]: **וכי** אמ׳ א״ל בפירוש אמר שמואל בין לו בין לאחר. ההיא מעשה הות מתנות ש״מ ולפיכך המאוחר זכה אבל זה היה מתנות בריא וכל הקודם זכה וכך מצאתי כתוב בפי׳ ר״ח דהא דרמי ור״ע תרי עובדי הוה הכא מתנות בריא והתם בפי שמת מתנות ש״מ: הגהו תרי שטרי דאתו לקמיה דרב יוסף פי׳ שטרי מכר היו על שדה א׳ חד הוה כתוב ביה בה׳ בניסן וחד הוה כתוב ביה בניסן סתמא אוקמי׳ ר״י לההיא דה׳ בניסן בנכסי א״ל אידך ואנא אפסיד א״ל את ידך על התחתונה אימא כר כ״ט בניסן אח א״ל ליכתוב לי מר טרפא

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com